МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра теорії літератури та порівняльного літературознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філологічного факультету
_____ Крохмальний Р.О.
“29” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія літератури (англійською мовою)
(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень	другий (магістерський)
галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
спеціальність	В11 Філологія
спеціалізація	В11.01 Українська мова та література
освітня програма	Літературна творчість
факультет	філологічний

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма ____Теорія літератури (англійською мовою)_ для студентів
(назва навчальної дисципліни)
за спеціальністю В11 Філологія „29” серпня 2025 року - 38 с.

Розробники: Галета Олена Ігорівна, професор кафедри теорії літератури та порівняльного літературознавства, доктор філологічних наук, професор

_____

_____

_____
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії літератури та порівняльного літературознавства

Протокол від “28” серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри теорії літератури та порівняльного літературознавства

_____ (Гнатюк М. І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“28” серпня 2025 року

Схвалено Вченою радою філологічного факультету _____

Протокол від “29” серпня 2025 року № 1

“29” серпня 2025 року Голова _____ (Крохмальний Р.О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© Галета, 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни *“Теорія літератури”*

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань
03 Гуманітарні науки
(шифр і назва)</td><td colspan="2" rowspan="2">Нормативна
(за вибором)</td></tr>
<tr><td>Спеціальність
___035 Філологія__
(шифр і назва)</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="5">Спеціалізація:
035.01 – українська мова і література; літературна творчість, 035.036 – слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька, 035.035 – слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська, 035.038 – слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська, 035.033 – слов’янські і мови та літератури (переклад включно), перша – польська, 035.039 – слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша – словенська, 035.06 – східні мови та літератури (переклад включно), 035.09 – фольклористика 035.10 – прикладна лінгвістика</td><td colspan="2">Рік підготовки</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>1-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td>Індивідуальне науково-дослідне завдання
_____
(назва)</td><td colspan="2" rowspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин – 105</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td rowspan="12">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 2
самостійної роботи студента – 4,56</td><td rowspan="12">Освітній рівень:
Магістр</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>73 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання:</td></tr>
<tr><td colspan="2">год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:</td></tr>
<tr><td>іспит</td><td></td></tr>
</table>

Примітка.
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання –1:2,28
для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс "Теорія літератури" проблематизує визначення літератури, знайомить з методологічним багатоголоссям і розмаїттям аналітичних практик, фокусуючи увагу на теоретико-літературній парадигмі знання про літературу, яка формується протягом XIX століття у дискусіях з естетичним і поетикальним підходом, розбудовується протягом XX століття і постає перед новими викликами у кінці XX – на початку XXI століття. Він спирається на актуальні літературні явища, кореспондує з наявними теоретичними дискусіями й прикладними дослідженнями, розвиває навички самостійної пошукової роботи від постановки проблеми і пошуку ресурсів для її вирішення до формування власної дослідницької ідеї, сприяє самоусвідомленню майбутніх філологів-фахівців, визначенню власних зацікавлень і можливих шляхів їхньої реалізації.

Курс "Теорія літератури" призначений для студентів другого року навчання на магістратурі спеціальності "філологія". Як частина обов'язкової програми цей курс спирається на теоретичні знання і навички дослідницької роботи, отримані попередньо у рамках курсу "Вступ до літературознавства", а також прослуханих історико-літературних курсів. "Теорія літератури" узагальнює набуті уявлення про природу літератури як виду мистецтва, як способу відображення й зображення реальності, як виплоду емоційного і психологічного життя людини, як відбитка епохи, як поля владних стосунків, як індивідуального вислову і спільного культурного простору.

Мета курсу – ознайомлення з дисципліною "теорія літератури" як систематизованим знанням про літературу, а також із її внутрішньою динамікою; аналіз теоретико-літературної парадигми як окремої моделі літературознавства, що виникає на початку XX століття і зазнає проблематизації на початку XXI-го; вивчення внутрішнього поділу, основних підходів та методів теоретико-літературних досліджень; вибір і застосування різних теоретико-літературних підходів у власній професійній практиці.

Завданням цих рекомендацій є допомога студентам у:

- визначенні власних філологічних зацікавлень з урахуванням теоретико-літературної перспективи;
- орієнтації у розмаїтті інтерпретаційних та аналітичних практик;
- постановці актуальних дослідницьких питань й окресленні напрямків прикладної діяльності;
- позиціонуванні у сучасному полі літератури, формуванні власної експертної позиції і виборі доцільних підходів і засобів.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- предмет та об'єкт теорії літератури, динаміку її розвитку й формування проблемного поля
- основні підстави і принципи теоретико-літературного аналізу різнорідних літературних явищ і процесів
- ключові підходи до визначення літератури і їхні методологічні наслідки
- способи і засоби взаємодії з літературною класикою й актуальною літературою

вміти:

- використовувати сучасні методології й термінології для аналізу різних літературних явищ
- визначати актуальні дослідницькі питання й напрямки діяльності

- провадити самостійні дослідження для вивчення літературних практик, тенденцій і явищ
- розпізнавати виклики сучасності й шукати відповідь з урахуванням культурно-історичної перспективи і потенційної динаміки.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретична парадигма в науці про літературу (16 год)

Тема 1. Ідея літератури: естетика, поетика, теорія (2 год)

- Широке й вузьке розуміння теорії літератури.
- Музи як опікунки мистецтв: уявлення давніх греків про природу й різновиди творчості.
- "Печера" Платона: література як тінь тіні.
- Поетикальна традиція: від Арістотеля до класицизму.
- Мімезис і його зв'язок з пам'яттю, уявою та цінностями.
- Катарсис: від авторського до читацького переживання.
- Романтичне XIX століття: відкриття історії, сучасності й особистості.
- Міфологічна, компаративістична й культурно-історична школа: література у процесі змін.
- Біографізм, психологізм та інтуїтивізм: школа особистості.

Рекомендована література

- Тодоров, Цветан. Поняття літератури // Тодоров, Цветан. Поняття літератури та інші есе. – К.: ВД "Києво-Могилянська академія", 2006. – С. 5-21.
- Перкінс, Девід. Сучасне становище дисципліни. Теорії іманентних змін. Призначення історії літератури // Перкінс, Девід. Чи можлива історія літератури? – К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2005. – С. 8-27, 121-145.
- Burzyńska, Burzyńska, Anna; Markowski, Michał Paweł. Teoria literatury dawniej, dziś, jutro // Teorie literatury XX wieku: podręcznik / uł. Anna Burzyńska, Michał Paweł Markowski. Kraków: Znak, 2006. – S. 15-41.
- Бондар, Андрій. Культура не повернеться // Збруч. 28 серпня 2019. - Режим доступу: https://zbruc.eu/node/91623?fbclid=IwAR3TmN88WXankGTq5fDJBo2j1H4VkbURsY8AWi9CE8LE94UgDQKLILZrHo
- Fry, Paul H. Introduction to Theory of Literature // Open Yale Courses. - Режим доступу: https://oyc.yale.edu/english/engl-300

Практичне заняття № 1. Тема: Історія літератури як теоретична проблема (2 год)
Питання для роздумів:

- Зародження й утвердження історичного принципу вивчення літератури.
- Підходи до вивчення літературного процесу.
- Основні принципи періодизації літератури.
- Історія літератури як наратив та енциклопедія.
- Проблеми вивчення історії літератури сьогодні.
- Основні виклики сучасної історії української літератури.

Рекомендована література

- Перкінс, Девід. Сучасне становище дисципліни. Призначення історії літератури // Перкінс, Девід. Чи можлива історія літератури? – К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2005. – С. 8-27, 137-145.
- Павлишин, Марко. Історія літератури і здоровий глузд // Історії літератури / уп. О. Галета, Є. Гулевич, З. Рибчинська. – Львів-Київ: Смолоскип, 2010. – С. 1-31.
- Pavlyshyn, Marko. Literary history as provocation of national identity, national identity as provocation of literary history: The case of Ukraine // Thesis Eleven. – Vol. 136(i), 2016. – P. 74-89.
- Jauss, Hans Robert. Literary History as a Challenge to Literary Theory // New Literary History. – 2 (1). – P. 7-37.

Тема 2. Формалізм: твір як текст

- Автономність літератури як мовної дійсності.
- Німецький мистецтвознавчий формалізм, ОПОЯЗ і МЛГ.
- Перечитування Потебні і концепція художнього мовлення: літературність, "остранение", поетичний прийом, сказ, ритм і стиль.
- Концепції Віктора Шкловського, Романа Якобсона, Бориса Ейхенбаума, Юрія Тинянова.
- Формалізм в українському літературознавстві.
- Американський *New Criticism* і принцип *close reading*.

Рекомендована література

- Формалізм: збірник статей / Упоряд. Олена Галета, Зоряна Рибчинська (Центр гуманітарних досліджень Львівського національного університету ім. Івана Франка). – Львів: Літопис, 2004.
- Tihanov, Galin. Introduction: The Radical Historicity of Literary Theory // Tihanov, Galin. The Birth and Death of Literary Theory. - Stanford: Stanford UP, 2019. - P. 9-25.
- Text or Context: Reflections on Literary an Cultural Criticism / Ed. by Ruediger Kunow, Stephan Mussil. - Königshausen u. Neumann, 2013.
- Reading the New Criticis / Ed. by Miranda B. Hickman and John D. McIntyre. – The Ohio State University, 2012. https://core.ac.uk/download/pdf/159569564.pdf

Практичне заняття № 2. Тема: Від формалізму до структуралізму: український і світовий контекст (2 год)

Питання для роздумів:

- Теоретичні засновки й історичний контекст формалізму.
- Формалізм в Україні: філологічний семінар Володимира Перетца.
- Стосунки формалізму з футуризмом і неокласицизмом.
- Майк Йогансен і формалістична ідея літератури.
- Траєкторії розвитку формалістичного підходу: Володимир Державин, Дмитро Чижевський.
- Вплив концепцій Фердинанда де Соссюра, Карла Густава Юнга і Марселя Мосса на становлення структуралізму.
- "Міфологіки" Клода Леві-Стросса: бінарні опозиції, код і повідомлення.
- Партитурний аналіз Клода Леві-Стросса.
- Структурний аналіз Ролана Барта: "S/Z".
- Аналіз дискурсу Ролана Барта: "Фрагменти мови закоханого".

Рекомендована література

- Формалізм: збірник статей / Упоряд. Олена Галета, Зоряна Рибчинська (Центр гуманітарних досліджень Львівського національного університету ім. Івана Франка). – Львів: Літопис, 2004.
- Йогансен, Майк. Як будується оповідання. - Харків: Книгоспілка, 1928.
- Юсип-Якимович, Юлія. Український формалізм і поетична мова: розвиток фонопоетики та фоностилістики // Науковий вісник Ужгородского університету. - 2016. - Вип 2 (36). - С. 329-334. Режим доступу: file:///Users/mac/Downloads/Nvuufilol_2016_2_65.pdf
- Tihanov, Galin. Introduction: The Radical Historicity of Literary Theory // Tihanov, Galin. The Birth and Death of Literary Theory. - Stanford: Stanford UP, 2019. - P. 9-25.
- **Mihaychuk, George. The Role of the 1920s Form and Content Debate in Ukraine** // Canadian Slavonic Papers. - Vol. 37, No. 1/2 (March-June 1995). - P. 107-126. https://www.jstor.org/stable/pdf/40870671.pdf?refreqid=excelsior%3A99f9dae9ddbe49e33086f1ede5a276c6&ab_segments=&origin=&acceptTC=1
- **Барт, Ролан.** *Фрагменти мови закоханого*. – Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Roland_Barthes/Frahmenty_movy_zakokhanoho/
- **Леві-Строс, Клод.** Структура міфів // Леві-Строс, Клод. *Структурна антропологія*. – Київ: Основи, 1997. – С. 195-219.

Тема 3. Структуралізм і постструктуралізм (2 год)
- Празьке лінгвістичне коло: від формалізму до функціоналізму.
- Засновки структуралізму: бінарні опозиції, код і повідомлення.
- Партитурний аналіз Клода Леві-Стросса.
- Структурний аналіз Ролана Барта.
- Семіотичний підхід Альгідраса-Жульєна Греймаса.
- Постструктуралізм і деконструкція.

Рекомендована література

- Леві-Строс, Клод. Структурна антропологія. – Київ: Основи, 2000.
- Фуко, Мішель. Що таке автор? // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX століття / ред. Марія Зубрицька. – Львів: Літопис, 1996. – С. 444-456.
- Барт, Ролан. Від твору до тексту // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX століття / ред. Марія Зубрицька. – Львів: Літопис, 1996. – С. 378-384.
- Баррі, Пітер. Структуралізм. Постструктуралізм і деконструкція // Баррі, Пітер. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія. Київ: Смолоскип, 2008. – С. 51-97.

Практичне заняття № 3. Тема: Літературний канон і літературознавчі війни (2 год)
Питання для роздумів:
- Літературний канон і способи його трансляції.
- Естетичний та інституційний підхід до канону.
- Канон як форма культурної пам'яті.
- Література як шлях у безсмертя.
- Об'єкти канонізації: автори і твори.
- Аластер Фовлер: вплив жанрової ієрархії.
- Високе/низьке, елітарне/егалітарне, популярне/масове у структурі канону.
- Методологічні засади критики канону.
- Література: солідарність чи змагання?
- Особливості перегляду канону української літератури після 1991 року.

- Канон та іконостас.
- Особливості українського літераткрного канону ХХ століття.

Рекомендована література

- Блум, Гарольд. Елегія про загибель канону // Блум, Гарольд. Західний канон. К.: Факт, 2007. – С. 20-50.
- Павлишин, Марко. Канон та іконостас // Павлишин, Марко. Канон та іконостас. – К.: Час, 1997. – С. 184-198.
- Агеєва, Віра. Канон як мистецтво пам'ятати // Агеєва, Віра. Аполонія модерну: обрис ХХ віку. – К.: Грані-Т, 2011. – С. 62-83.
- Сторі, Джон. Теорія культури та масова культура. Вступний курс. – Харків: Акта, 2005. – С. 20-31.
- Cain, William E. Opening the American Mind: Reflections on the "Canon" Controversy // Canon vs Culture: Reflections on the Current Debate / Ed. by Jan Gorak. New York & London: Routledge, 2016. - P. 3-16.
- Kolbas, Dean E. Conclusion: A canon of Art, a Politics of Ends // Kolbas, Dean E. Critical Theory and Literary Canon. - Boulder: Westview Press, 2001. - P. 139-144.

Тема 4. Наратологія і генетична критика (2 год)

- "Морфологія чарівної казки" Владіміра Проппа.
- Наратологія: розповідь як явище та культурна практика.
- Аналіз розповідних текстів: від Аристотеля до Жирара Женетта.
- Генетична критика: від даності твору до процесуальності письма.
- Динаміка тексту: від задуму до втілення. Варіанти, редакції чи версії тексту?
- Обставини письма як умови читання.
- Рукопис як явище культури і текстовий феномен: досьє й авантекст.

Рекомендована література

- Bal, Mieke. Narratology: Introduction to the Theory of Narrative. - Toronto: Toronto University Press, 2009.
- Genette, Gerard. Palimpsests: Literature in the Second Degree. - Lincoln: University of Nebraska Press, 1997.
- Genetic Criticism: Texts and Avant-textes / Ed. by J. Deppman, D. Ferrer, and M. Groden. - Philadelphia: Penn State UP, 2004. - 272 p.
- Ferrer, Daniel. Genetic Criticism with Textual Criticism: From Variant to Variation // Variants: The Journal of the European Society for Textual Scholarship. - 2006. - № 12-13. - P. 57-64.
- Biasi P.-M. de. Genetyka tekstów. - Warszawa: IBL PAN, 2015. - 232 s.

Практичне заняття № 4. Тема: Межі сучасності: що таке актуальна література? Чи існує світова література? (2 год)

Питання для роздумів:

- Точки відліку сучасної української літератури.
- Вплив політичних та естетичних чинників.
- Ядерний дискурс, або постапокаліптична українська література.
- Чорнобиль і постмодерн.

- Прощання з класикою та зустріч з “іншим”.
- Постмодернізм і питання “культурної органіки”.
- Поняття "світової літератури": історія й проблематизація.
- Сучасні підходи до розуміння "світової літератури".
-

Рекомендована література

- Гундорова, Тамара. Післячорнобильська бібліотека: український літературний постмодерн. – К.: Критика, 2005. – С. 11-69.
- Кіяновська, Маріанна. Знаки поетичних поколінь у найновішій українській поезії // Літакцент. – 7 липня 2011. – Режим доступу: http://litakcent.com/2011/07/07/znaky-poetychnyh-pokolin-u-najnovishij-ukrajinskij-poeziji/
- Damrosch, Devid. Introduction: World Literature in Theory and Practice // World Literature in Theory / Ed. by David Damrosch. - Chichester, West Sussex - Malden, MA: Wiley Blackwell, 2014. - P. 1-12.

Змістовий модуль 2. Психолонічні і соціальні виміри літератури (8 год)

Тема 5. Психоаналіз і міфоритуальна критика (2 год)
- Розвиток психоаналітичного підходу: концепція Зиґмунда Фройда.
- архетипна критика Карла Ґустава Юнґа.
- Символічне й семіотичне в концепції Жака Лакана.
- Міфологічна і ритуальна критика Нортропа Фрая.
- Рене Жирар, ритуали жертвопринесення: “міметичне бажання” та “міметичне насильство”.
- Гарольд Блум: страх впливу як рушій літературного процесу.
- Психоаналіз в українському літературознавстві.

Рекомендована література

- Баррі, Пітер. Психоаналітична критика // Баррі, Пітер. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія. – Київ: Смолоскип, 2008. – С. 115-143.
- Психоаналітична критика // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття / ред. Марія Зубрицька. – Львів: Літопис, 1996. – С. 83-135.
- Зборовська, Ніла. Психоаналіз і літературознавство: посібник. - Київ: Академвидав, 2003.
- Girard, René. Prawda powieściowa i kłamstwo romantyczne. – Warszawa: Wydawnictwo KR, 2001.

Практичне заняття № 5. Тема: Психоаналіз: український контекст (2 год)
Питання для роздумів:
- Теоретичні засади підходу Степана Балея: Фройд, Юнг, Адлер про дитячий вік.
- Твір як реалізація підсвідомої енергії.
- Критика пансексуалізму.
- Еротика, чуттєвість і перенесення.
- Особливості психіки геніальних письменників.
- Валер’ян Підмогильний і його принцип пошуку “внутрішнього сфінкса”.
- Біографія і творчість: перехресне читання.
- Письменник і проблема “нормальності”.

Рекомендована література

- Балей, Степан. З психольогії творчости Шевченка // Збруч. – 9.03.2016. – Режим доступу: https://zbruc.eu/node/48532
- Підмогильний, Валер'ян. Іван Левицький-Нечуй (спроба психоаналізи творчости). – Режим доступу: http://sites.utoronto.ca/elul/Nechui/nech-psyx.pdf
- Castle, Gregory. Psychoanalysis // Castle, Gregory. The Blackwell Guide to Literary Theory. - Blackwell Publishing, 2007. - P. 163-173.

Тема 6. Література перед викликами анти- й постколоніалізму (2 год)

- Едвард Саїд: орієнталізм як знакова система і стосунки домінування.
- Культура як знаряддя (де)колонізації.
- "Гнані та голодні" Франца Фанона.
- "В інших світах" Гаятрі Чакраворті Співак.
- "Імперія пише у відповідь" Біла Екшфорта.
- Гомі Бгабга: концепція націєрозповідності.
- Етноцентризм сучасної культурної/політичної географії.
- Стратегії колонізації: екзотизація й демонізація Іншого як колоніальна стратегія.
- Постколональний перехід за Пітером Баррі: adopt – adapt – adept.
- Внутрішня колонізація: дискусія Александра Еткінда й Тамари Гундорової.
- Центрально-Східна Європа: постколоніалізм чи постзалежність.

Рекомендована література

- Баррі, Пітер. Постколоніалізм // Баррі, Пітер. Вступ до теорії: літературознавство і культурологія. – Київ: Смолоскип, 2008. – С. 228-241.
- Гундорова, Тамара. "Внутрішня колонізація" – повторна колонізація // Гундорова, Тамара. Транзитна культура: симптоми постколоніальної травми. – Київ: Грані-Т, 2013. – С. 25-47.
- Саїд, Едвард. Орієнталізм. – Київ: Основи, 2001.
- Саїд, Едвард. Культура й імперіалізм. – Київ: Критика, 2007.
- Співак, Гаятрі Чакраворті. В інших світах: Есеї з питань культурної політики. – Київ: Вид. дім "Всесвіт", 2006.
- Павлишин, Марко. Козаки в Ямайці: постколоніальні риси в сучасній українській культурі // Павлишин, Марко. Канон та іконостас: літ.-крит. статті. – Київ: Час, 1997. – С. 223-236.

Практичне заняття № 6. Тема: (Пост)колоніалізм і його посттоталітарні відміни (2 год)
Питання для роздумів:

- Витоки постколоніальної критики: "Орієнталізм" Едварда Саїда.
- Колоніальне й постколоніальне ставлення до мови та ідентичності.
- Антиколоніалізм і постколоніалізм.
- Народження постколоніалізму в українській літературі: форми антиколоніального й постколоніального спротиву.
- Постколоніальна природа постмодернізму.
- Александр Еткінд і поняття "внутрішньої колонізації".
- Конфлікт інтерпретацій навколо картини Іллі Рєпіна "Козаки пишуть листа турецькому султану

Рекомендована література

- Саїд, Едвард. Вступ // Саїд, Едвард. Орієнталізм. – К.: Основи, 2001. - С. 11-44. – Режим доступу: http://edward-said.narod.ru/orientalism.htm
- Гундорова, Тамара. "Внутрішня колонізація" - повторна колонізація // Гундорова, Тамара. Транзитна культура: симптоми постколоніальної травми. - К.: Грані-Т, 2013. - С. 25-47 – Режим доступу: https://krytyka.com/ua/articles/vnutrishnya-kolonizatsiya-povtorna-kolonizatsiya
- Гундорова, Тамара. Постколоніальний роман генераційної травми та постколоніальне читання на сході Європи // Постколоніалізм. Генерації. Культура / За ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. - Київ: Лаурус, 2014. - С. 26-44.
- Гребенюк, Тетяна. Свобода в літературі метамодерного світу // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія "Філологія". Вип. 78. - Харків, 2018. – С. 160-164.
- Bachmann-Medick, Doris. The Postcolonial Turn // Bachmann-Medick, Doris. Cultural Turns: New Orientation in the Study of Culture. - GmbH, Berlin/Boston: De Gruyter, 2016. - P. 131-174.

Змістовий модуль 2. Інституційне поле й сучасні виклики літературознавства (8 год)

Тема 7. “Чого не може передати значення”: вихід літератури за межі семіотики (2 год)

- Вихід за межі теоретико-літературної парадигми у кінці XX - на початку XXI століття.
- Антуан Компаньйон: розмова про літературу як розмова про автора, читача, зовнішній світ, стиль, історію та цінність.
- Ганс Ульріх Ґумбрехт: чого не може передати значення.
- Доріс Бахманн-Медік: "повороти" сучасних гуманітарних студій.
- Антропологія літератури як пошук нової методологічної перспектики.
- Зміна теоретичної парадигми як зміна загального уявлення про літературу.

Рекомендована література

- Галета, Олена. Історії теорії : поміж поетикою, риторикою й інтерпретацією; Екс-центричне літературознавство : від теорії літератури до літературної антропології // Галета, Олена. Від антології до онтології : антологія як спосіб репрезентації української літератури кінця XIX – початку XXI століття. – Київ : Смолоскип, 2015. – С. 29-58.
- Баррі, Пітер. Вступ до теорії : літературознавство і культурологія. – Київ: Смолоскип, 2008.
- Bachmann-Medick, Doris. Cultural Turns: New Orientation in the Study of Culture. – Berlin, Boston: De Gruyter Textbook, 2016.
- Fry, Paul H. Introduction to Theory of Literature // Open Yale Courses. - Режим доступу: https://oyc.yale.edu/english/engl-300

Практичне заняття № 7. Тема: Інституційне поле сучасної української літератури (2 год)

Питання для роздумів:

- Література крізь призму соціологічного підходу: теоретичні засновки й термінологічний апарат.
- Література в контексті читацьких практик і ринкових відносин.
- Літературні видавництва як "агенти змін".
- Літературні премії: ціна і цінність літературної творчості.
- Літературні фестивалі: карта перечитування.
- Літературні видання: редакційні політики і тематичні та стилістичні наголоси.
- Літературні організації, спілки й ініціативи.

- Діяльність Українського інституту книги, Українського культурного фонду та Українського інституту.

Рекомендована література

- Бурдьє, П'єр. Практичний глузд. — Київ: Український Центр духовної культури, 2003.
- Бурдьє, П'єр; Вакан, Лоїк. Мова і символічне насильство // Спільне. - 2 лютого 2011. - Режим доступу: https://commons.com.ua/uk/mova-i-simvolichne-nasilstvo/
- Кіяновська, Маріанна. Пісторіус і Баумґартнер як Розенкранц і Гільденстерн, або Найновіша польська поезія після Вільяма Шекспіра, Тома Стоппарда і Йоганна Вольфганга Гете — в роки навчання Вільгельма Мейстера (бо «те, чим є і що роблять оці двоє, не може бути зображене одним») // Читомо. - Режим доступу: https://chytomo.com/poeziia/?fbclid=IwAR0IHZ-Dt619ghrCsavClpCTff2nis-oVEkI3bPBQODpmjx5PFRtK4mHTj0
- Sheiko, Volodymyr. Ukraine is putting cultural diplomacy at the forefront. Here's why // City / Nation / Place. September 21, 2021.
- Volodymyr Sheiko at Ukraine World: Why Ukrainian Culture is Interesting? // Ukrainian Institute. March 20, 2020.

Тема 8. Література в контексті соціології: практики та інституції (2 год)

- Соціологічний підхід до літератури: від місця спільного досвіду до суспільної практики.
- Концепція "поля літератури" П'єра Бурдьє.
- Структурний примус і поняття габітусу.
- Літературні фестивалі: дискусійні майданчики чи книжкові ринки?
- Літературні премії: підтримка літератури чи комерціалізація?
- Інституційне поле української літератури: стратегії й політики сучасних інституції.

Рекомендована література

- Бурдьє, П'єр. Практичний глузд. — Київ: Український Центр духовної культури, 2003.
- Бурдьє, П'єр; Вакан, Лоїк. Мова і символічне насильство // Спільне. - 2 лютого 2011. - Режим доступу: https://commons.com.ua/uk/mova-i-simvolichne-nasilstvo/
- Кіяновська, Маріанна. Пісторіус і Баумґартнер як Розенкранц і Гільденстерн, або Найновіша польська поезія після Вільяма Шекспіра, Тома Стоппарда і Йоганна Вольфганга Гете — в роки навчання Вільгельма Мейстера (бо «те, чим є і що роблять оці двоє, не може бути зображене одним») // Читомо. - Режим доступу: https://chytomo.com/poeziia/?fbclid=IwAR0IHZ-Dt619ghrCsavClpCTff2nis-oVEkI3bPBQODpmjx5PFRtK4mHTj0

Практичне заняття № 8. Тема: Українська література 2014+ (2 год)

Завдання:

- Написання і презентація есею “Українська література 2014+”:
- Аналіз вибраного твору/книжкової публікації як втілення літературних тенденцій після 2014 року в Україні.
- Бібліографія – не менше 5 позицій, обсяг – до 4 сторінок 7200 знаків.
- Тривалість презентації - до 7 хв.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретична парадигма в науці про літературу												
Т1. Ідея літератури: естетика, поетика, теорія	13	2	2	-	-	9	-	-	-	-	-	-
Т2. Формалізм: твір як текст	13	2	2	-	-	9	-	-	-	-	-	-
Т3. Структуралізм і постструктуралізм	14	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Т4. Наратологія і генетична критика	13	2	2	-	-	9	-	-	-	-	-	-
Разом – зм. модуль1	53	8	8	-	-	37	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Соціальні виміри літератури												
Т5. Психоаналіз і міфоритуальна критика	13	2	2	-	-	9	-	-	-	-	-	-
Т6. Література перед викликами анти- й постколоніалізму	13	2	2	-	-	9	-	-	-	-	-	-
Разом – зм. модуль 2	26	4	4	-	-	18	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 3. Інституційне поле й сучасні виклики літературознавства												
Т7. «Чого не може передати значення»: вихід літератури за межі семіотики	13	2	2	-	-	9	-	-	-	-	-	-
Т8. Література в контексті соціології: практики та інституції	13	2	2	-	-	9	-	-	-	-	-	-
Підсумкові заняття	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом – зм. модуль 3	26	4	4	-	-	18	-	-	-	-	-	-
Усього годин	105	16	16	-	-	73	-	-	-	-	-	-

5. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія літератури як теоретична проблема	2

2	Від формалізму до структуралізму: українськоий і світовий контекст	2
3	Літературний канон і літературознавчі війни	2
4	Межі сучасності: що таке актуальна література? Чи існує світова література?	2
5	Психоаналіз: український контекст	2
6	(Пост)колоніалізм і його посттоталітарні виміри	2
7	Інституційне поле сучасної української літератури	2
8	Українська література 2014+ (презентація есеїв)	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класична традиція літературознавства: від “Поетики” Аристотеля до епохи класицизму.	5
2	XIX століття: теоретична й історична поетика.	5
3	Феноменологічна традиція у західному літературознавстві.	5
4	Філософська й літературознавча герменевтика як підґрунтя інтерпретації літературного твору.	5
5	Екзистенціалізм як світоглядна парадигма й культурне явище: витоки, контекст, особливості проявів.	5
6	Етичний підхід до літератури.	5
7	Концепція «культурних поворотів». Антропологічний поворот у літературознавстві кінця ХХ століття.	5
8	Сучасна українська літературна критика: жанри, підходи, представники, інституційна організація.	5
9.	Методологічна мапа сучасного українського літературознавства.	5
10.	Літературознавчі студії у структурі інституцій Національної академії наук України.	5
11.	Центри україністичних літературознавчих студій за кордоном.	5
12.	Світова літературознавча думка в українських перекладах.	5
13.	Ключові постаті в українському літературознавстві ХХ століття.	5
14.	Ключові постаті в українському літературознавстві періоду Незалежності.	4
15.	Історична відносність понять “література” й “теорія літератури”.	4
	Разом	73

7. Методи навчання

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладання, евристичний метод, мозковий штурм, групова дискусія, публічна презентація, дослідницький метод. Методи викладу навчального матеріалу – лекція, практичне заняття; консультація. Наочні методи навчання – ілюстрування (художні тексти), демонстрування з використанням технічних засобів (слайди). Техніки: навчальної дискусії, створення проблемної ситуації, інтелектуального експерименту.

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється у формі оцінювання виступів на практичних заняттях, участі у дискусіях, виконання письмових завдань. Передбачене також виконання і презентація підсумкової письмової роботи і тестового завдання у системі moodle. Курс закінчується іспитом.

Академічна доброчесність: очікується, що відповіді студентів будуть оригінальними. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття та зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання різних видів робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, надає викладач виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студентів заохочують до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані за виконання відповідних видів модульних робіт, а також бали, набрані впродовж семестру за виступи на практичних заняттях, участь в обговоренні. При цьому обов'язково враховується присутність на занятті та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом та іншими мобільними пристроями під час занять з метою, не пов'язаною з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

9. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Оцінювання роботи студента здійснюється за такою схемою:

1. Максимальна оцінка, яку може отримати студент, – 100 балів.
2. Робота студента протягом семестру оцінюється за такими показниками:
   а) активність на практичних заняттях – 40 балів (по 4 бали за кожне з десяти практичних занять);
   б) написання і презентація проміжної письмової роботи – 15 балів
   в) написання і презентація екзаменаційного есею – 20 балів
   г) виконання екзаменаційного тестового завдання – 30 балів.
3. Переведення в оцінку за 4-бальною шкалою здійснюється за такою схемою:

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Оцінка ECTS	***Оцінка в балах***	***За національною шкалою***		
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку		***Залік***
A	90 – 100	5	***Відмінно***	***Зараховано***
B	81-89	4	***Дуже добре***	
C	71-80		***Добре***	
D	61-70	3	***Задовільно***	
E	51-60		***Достатньо***	

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, практичні заняття та самостійна робота								Іспит	С ума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		50	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8		
5	5	15	5	5	5	5	5		

10. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програми.
2. Плани практичних занять та методичні вказівки до їх виконання.
3. Матеріали до практичних занять та самостійної роботи студентів.
4. Електронна версія курсу у системі moodle.

11. Питання на екзаменаційний тест

1. Як Девід Перкінс називає історію літератури, у якій події пов'язані у послідовність причинно-наслідковим зв'язком?
2. У якому столітті починають використовувати поняття "теорія літератури" як самоназву дисципіни?
3. Хто з формалістів обґрунтував принцип бінарної опозиції?
4. Хто з українських формалістів стверджував, що про стиль можна говорити лише стосовно окремого твору, а не творчості певного автора?
5. Як Клод Леві-Стросс називає власний спосіб аналізу міфів?
6. Хто з дослідників розглядає розповідь як комбінацію актантів і предикатів?
7. Який літературний стиль вийшов за рамки протиставлення високої і масової літератури, передбачивши різні способи сприймання того самого твору?
8. Як генетична критика називає впорядковану сукупність усього написаного тексту, що постає у процесі роботи над літературним твором?
9. Назвіть третій елемент у концепції Жака Лакана, який він називає поруч із уявним і символічним.
10. Хто з дослідників запропонував поняття "націєрозповідності"?
11. Хто з українських дослідників використовував у літературознавчому дослідженні поняття "внутрішнього сфінкса"?
12. Назвіть автора/авторів есею "Проти інтерпретації".
13. Як Вольфганґ Ізер назвав новий підхід до літератури, який він запропонував на зламі 1980-90-х років?
14. Як П'єр Бурдьє назвав відносно замкнену й автономну підсистему соціальних відносин - систему агентів і диспозицій, між якими розподіляється соціальний капітал?
15. Яку подію Тамара Гундорова вважає точкою відліку сучасної української літератури?
16. Хто з літературознавців вперше використав поняття "теорія літератури" як самоназву дисципліни?
17. Хто з українських дослідників вперше проголосив з університетської кафедри, що у літературному творі головне - не "що", а "як"?
18. Яка з літературознавчих шкіл проголосила лінгвістику основою нової літературознавчої науки?
19. Яка літературознавча школа запропонувала поняття "авантекст"?

20. Який саме міф аналізує Клод Леві-Стросс у праці "Структурна антропологія" (розділ "Структура міфів")?
21. Хто з дослідників використовує поняття "внутрішньої колонізації"?
22. Яке поняття увів П'єр Бурдьє для позначення авторитету і репутації, накопичуваних у межах окремих соціальних полів?
23. Назвіть поняття, яке становить опозицію до поняття "елітарна література".
24. Як називається тип наратора, який є безпосереднім учасником змальовуваних подій?
25. Хто із дослідників займався вивченням "колективного несвідомого"?
26. Яка літературознавча школа використовувала пару понять "прийом" та "ідея"?
27. Назвіть дослідника, який запровадив деконструкцію як метод літературознавчого аналізу.
28. Що, на думку Аластера Фовлера, може посприяти включенню художнього твору до літературного канону?
29. Назвіть літературознавчу парадигму, на зміну якій приходить літературна антропологія.
30. Хто з дослідників запровадив поняття "іконостас" для позначення посттоталітарної версії українського літературного канону?
31. Який тип історії літератури Девід Перкінс розглядає як альтернативу до наративного викладу?
32. Хто з дослідників вважав художній образ економією виражальних засобів?
33. Яка літературознавча школа запропонувала поняття "остранение" (очуднення)?
34. Що саме виступає об'єктом аналізу у роботі Ролана Барта "Фрагменти мовлення закоханого"?
35. Назвіть дослідника, який увів поняття "символічний капітал" для позначення авторитету і репутації, накопичуваних у межах окремих соціальних полів.
36. Назвіть літературознавчий напрям, у рамках якого літературний твір розглядають як місце спільного культурного досвіду.
37. Хто із дослідників використав психоаналітичний підхід для пояснення природи літературного канону?
38. Які типи наративів виділяє Жерар Женетт залежно від зображення/розповідання подій?
39. Як Тамара Гундорова означує українську літературу 1990-х років?
40. Як Зиґмунд Фройд називає реалізацію енергії неусвідомлюваних потягів у суспільно прийнятних символічних формах?
41. Як називається підхід до вивчення літератури, що його запровадили представники Празького лінгвістичного кола?
42. Яка літературознавча школа використовувала пару понять "код" і "повідомлення"?
43. У межах якого літературного стилю сформувалося розрізнення між елітарною і масовою літературою?
44. Назвіть два основні підходи до вивчення канону.
45. На прикладі якого жанру Майк Йогансен демонструє застосування формалістичного підходу?
46. Назвіть автора, який обґрунтував поділ літературних розповідей на міметичні й дієгетичні.
47. Який тип значення, на думку Ролана Барта, лежить в основі міфологічного знака?
48. Назвіть літературознавчу школу, увага якої зосереджена на вивченні процесу письма.
49. Який літературознавчий підхід запропонував Вольфґанґ Ізер на заміну рецептивній естетиці?
50. Що, на думку Аристотеля, є метою міметичного зображення?
51. Назвіть автора чотиритомного дослідження "Міфологіки".
52. Який саме комплекс, на думку Степана Балея, найвиразніше проявляється у творчості Тарас Шевченка?
53. Як називається тип наратора, що займає зовнішню щодо описуваних подій позицію?
54. Хто з українських дослідників використовував метод формалістичного аналізу літературних творів?
55. У межах якого методологічного повороту запроваджено поняття "поле літератури"?
56. Назвіть поняття, яке запровадили преставники генетичної критики.

57. Хто з дослідників запровадив поняття "бриколаж"?
58. Хто із дослідників вважав головним рушієм літературного процесу страх впливу попередників?
59. У якому столітті остаточно сформувався історичний підхід до літератури?
60. Кому з психоаналітиків належить гасло "коли я не мислю - я існую"?

12. Рекомендована література

Базова

1. Баррі, Пітер. *Вступ до теорії: літературознавство і культурологія*. Київ: Смолоскип, 2008.
2. *Література. Теорія. Методологія* / уп. Данута Уліцька. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська Академія", 2008.
3. Мітосек, Зофія. *Теорії літературознавчих досліджень*. Сімферополь: Таврія, 2005.
4. *Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX століття* / ред. Марія Зубрицька. Львів: Літопис, 1996.
5. *The Norton Anthology of Theory and Criticism* / ed. by Vincent Leitch, William Cain, Laurie Finke, John McGowan, T. Denean Sharpley-Whiting, Jeffrey Williams. New York:W. W. Norton and Company, Inc., 2018.
6. *Modern Criticism and Theory: A* Reader (3 ed.) / ed. David Lodge and Nigel Wood. London and New York: Routledge, 2008.

Допоміжна

7. Галич Олександр, Назарець Віталій, Васильєв Євген. *Теорія літератури*. Київ: Либідь, 2001
8. *Теорія літератури в Польщі: Антологія з другої половини XX й початку XXI ст.* / уп. Богуслав Бакула. Київ: Видавничий дім "Києво-Могилянська Академія", 2008.
9. *Teorie literatury XX wieku: antologia* / uł. Anna Burzyńska, Michał Paweł Markowski. Kraków: Znak, 2006.
10. *Teorie literatury XX wieku: podręcznik* / uł. Anna Burzyńska, Michał Paweł Markowski. Kraków: Znak, 2006.
11. Culler, Johnatan. *Literary Theory: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press, 2000.
12. Tyson, Lois. *Critical Theory Today*. London: Routledge, 2014.
13. Terry Eagleton. *Literary Theory: An Introduction* (3 ed.). Minneapolis: University of Minnesota Press, 2008.
14. Terry Eagleton. *After Theory*. New York: Basic Books, 2004.
15. *The Johns Hopkins Guide to Literary Theory and Criticism* / ed. by Michael Groden, Martin Kreiswirth, and Imre Szeman. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2005. (see: https://litguide.press.jhu.edu/)
16. *Theory's Empire: An Anthology of Dissent* / ed. Daphne Patai and Will H. Corral. New York: Columbia University Press, 2005.
17. Literary Theory and Criticism: An Oxford Guide / Ed. Patricia Waught. New York: Oxford University Press, 2006.
18. Castle, Gregory. *Blackwell Guide to Literary Theory*. Malden, MA: Blackwell Publishing, 2007.
19. *Literary Theory: An Anthology*. Edited by Julie Rivkin and Michael Ryan. Malden, MA: Blackwell Publishing, 2004.
20. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. – К., 2004.
21. Гайдеґґер М. Дорогою до мови. – Львів, 2007.
22. Ґадамер Г.-Ґ. Герменевтика і поетика. – К., 2001.
23. Дерида Ж. Письмо та відмінність. – К., 2004.

24. Зонтаґ С. Проти інтерпретації та інші есе. – Львів, 2006.
25. Леві-Строс К. Структурна антропологія. – К., 1997.

13. Інформаційні ресурси

1. http://books.google.com
2. http://litera-ua.livejournal.com
3. http://www.nbuv.gov.ua
4. http://ae-lib.org.ua
5. http://www.lib.ua-ru.net
6. http://booksshare.net
7. http://www.doaj.org